

Yegen Mahmûd

Eski Anadolu Türkçesi Dönemine Ait Bir Akâid-Nâme

ENVÂRU'L- KULÛB

İnceleme-Metin-Dizin

Hazırlayan
Sibel Murad

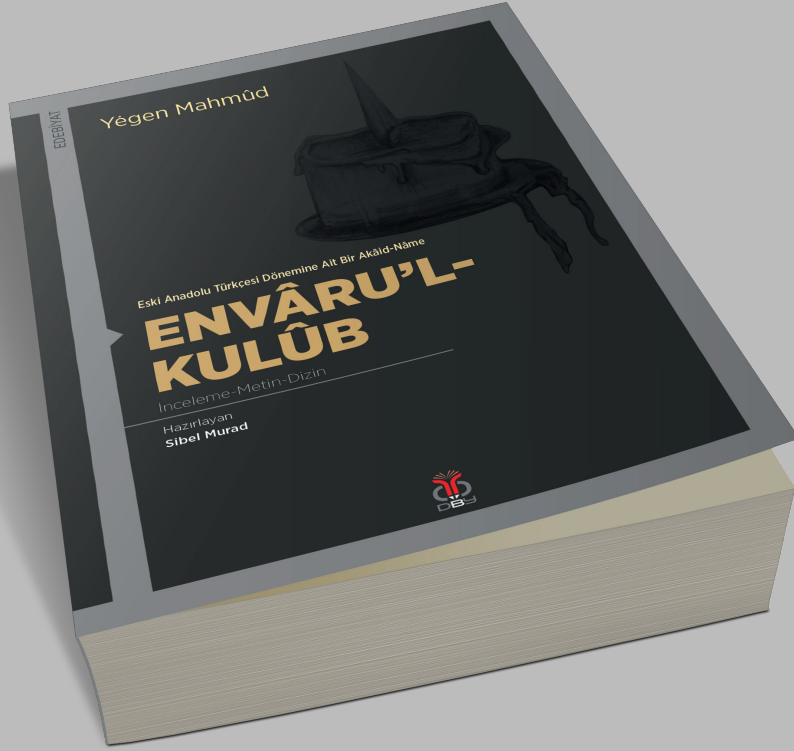
Eski Anadolu Türkçesi Dönemine Ait Bir Akâid-Nâme

ENVÂRU'L- KULÛB

Yegen Mahmûd

İnceleme-Metin-Dizin

Hazırlayan: Sibel Murad

Yegen Mahmûd

Eski Anadolu Türkçesi Dönemine Ait Bir Akâid-Nâme

ENVÂRU'L-KULÛB

İnceleme - Metin - Dizin

Hazırlayan
Sibel Murad

© 2018, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 53
Edebiyat: 18

ISBN 978-605-4635-52-8
Sertifika No: 18188

Birinci Baskı:
İstanbul, 2018

Hazırlayan:
Sibel Murad

Editör:
Furkan Öztürk

Yayın Yönetmeni:
İrfan Güngörür

Sayfa Düzeni:
DBY Ajans

Kapak Resim:
Fatma Çelebi Kalpak

Kapak Uygulama:
Emre Güngör

Baskı/Cilt:
Birlik Ozalit
Nispetiye Mah. Birlik Sok. No: 2 Zemin Kat
Nevin Arıcan Plaza - Levent Beşiktaş / İstanbul
Tel: +90 212 269 30 00 Sertifika No: 20179

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Yegen Mahmûd ; Envâru'l-Kulûb

Hazırlayan: Sibel Murad (Dr.)

İstanbul : DBY Yayınları, 2018.

699 s. ; 15,0 x 21,0 cm ___ (DBY Yayınları ; No. 53) ___ Dizin var

ISBN 978-605-4635-52-8

1- Edebiyat 2- Tasavvuf

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI

Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4

Cağaloğlu - Fatih / İstanbul

Tel.: +90 212 526 98 06

www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

İçindekiler

Kısaltma ve İşaretler.....	6
Ön Söz.....	9
Giriş.....	13
1. Yegen Mahmûd.....	18
2. Envâru'l-Kulûb.....	20
2.1. Nûsha.....	20
2.2. İçerik.....	21
İnceleme.....	31
Sonuç ve Değerlendirme.....	43
Kaynaklar.....	45
Metnin Oluşturulmasında Takip Edilen Esaslar.....	50
Transkripsiyon Alfabeti.....	52
ENVÂRU'L-KULÛB / 53-253	
Metin.....	55
Bâbu Evvel Tevhîd.....	61
İkinci Bâb.....	67

Üçüncü Bâb.....	71
Dördüncü Bâb.....	85
Beşinci Bâb.....	139
Altıncı Bâb.....	149
Münâcât-ı Yegen Mahmûd.....	205
Yedinci Bâb.....	207
Münâcât.....	219
Bâb-ı ‘Aklı. Sekizinci Bâb.....	223
Toğuzuncu Bâb.....	229
Onuncu Bâb.....	237
Bâb-ı Mürîd On Birinci Bâb.....	243
Bâb-ı Kerâmet On İkinci Bâb.....	251
Dizin-Sözlük.....	255
Ek-Dizin.....	539
Tıpkıbasım Örnekleri.....	679

Ön Söz

İki yıllık bir çalışmanın ürünü olan *Envâru'l-Kulûb*, Eski Anadolu Türkçesiyle yazılmış bir akâid-nâme örneğidir. Edebiyatımızda daha çok 17. yüzyıldan sonra örneklerini görebildiğimiz, ağırlıklı olarak sünnî akâid esaslarını konu alan, dinî bilgilerin daha kolay öğrenilebilmesi ve hatta akılda kalarak ezberlenebilmesi için daha çok manzum tarzda yazılan eserler olan akâid-nâmelerle ilgili bugüne kadar yapılan çalışmalar daha çok manzum olanlarını kapsamaktadır. Türkiye kütüphanelerinde bulunan telif ve tercüme akâid-nâmeler arasında mensur tarzda yazılan örneklere pek rastlanılmamaktadır. Biyografik kaynaklarda hakkında herhangi bir bilgi bulunmayan Yegen Mahmûd adlı bir zat tarafından kaleme alınan ve çalışmamıza konu edindiğimiz *Envâru'l-Kulûb*, mensur tarzda yazılmış bir akâid-nâmedir.

Yegen Mahmûd hakkında sahip olduğumuz tek bilgi, kendisinin şeyhinin Şeyh Bedreddîn-i Rûmî olduğudur. Biyografik kaynaklarda Bedreddîn Simâvî, Simâvnaî Bedreddîn olarak da geçen Şeyh Bedreddîn-i Rûmî 1420-1421'de (H. 823) vefat etmiştir. Dolayısıyla kendisinin müridi olduğunu söyleyen Yegen Mahmûd'un da 15. yüzyılın ilk yarısında yaşadığını söyleyebiliriz.

Araştırmalarımız neticesinde sadece bir nüshasını tespit edebildiğimiz *Envâru'l-Kulûb*, Millî Kütüphane Ankara Adnan Ötügen İl Halk Kütüphanesi koleksiyonunda 06 Hk 4820/1 arşiv numarasında kayıtlıdır. Eserde telif veya istinsah tarihi bulunmamaktadır. Elimizdeki tek nüshanın, eserin yazarı olduğunu kendi ifadelerinden öğrendiğimiz Yâğen Mahmûd'un kaleminden çıkıp çıkmadığı bilinmemektedir. Oldukça anlaşılır bir Eski Anadolu Türkçesiyle ve sade bir üslupla yazılan eser, temel dinî bilgileri içeren 12 bâbdan oluşmaktadır. Yazar; tevhîd, Kur'ân-ı Kerîm, hurûf-ı mukatta'ât, Hz. Muhammed, iman, namaz, zikir, akıl, nefis, vesile, mürid ve kerâmet bâblarını tasavvûfî izahlarla açıklamış, sıkça âyet ve hadislerden alıntılar yapmıştır. Eserde Yâğen Mahmûd'a ait iki münâcat da yer almaktadır. Eski Anadolu Türkçesi döneminin dil özelliklerini yansıtan *Envâru'l-Kulûb*'da geçen dinî terimler daha çok Arapça ve Farsçadır. Türkçe dinî terimlere diğer dillere nispeten daha az rastlanılsa da eserin söz varlığını ağırlıklı olarak Türkçe sözcükler oluşturmaktadır.

Çalışmamız giriş dışında inceleme, metin, dizin-sözlük ve ek dizin olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde ilk olarak "akâid" kavramı açıklanmış, "akâid-nâme"ler hakkında kısaca bilgi verilerek edebiyatımızdaki örneklerinden bahsedilmiştir. Daha sonra Yâğen Mahmûd ve *Envâru'l-Kulûb* tanıtılmıştır. İnceleme bölümünde eserin Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait olduğunu gösteren örneklerle yer verilerek, eserde karşılaşılan farklılıklara değinilmiştir. Diğer üç bölümde de eserin metni ve dizinleri hazırlanmıştır. Çalışmamızda ilk olarak Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait bir eserin çevriyazıyla sağlam bir metnin ortaya konması, göze çarpan dil ve imla özelliklerinin verilmesi ve dönemin söz varlığına katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Böyle bir eseri edebiyatımıza kazandırmayı sağlayan şüphesiz ki *Envâru'l-Kulûb*'un yazarı Yâğen Mahmûd'dur. Kendisini rahmet ve minnetle anıyorum. Bu çalışmamda bana destek veren değerli hocalarımı ve dostlarımı da anmak isterim. Esere ulaşmamda bana

vesile olan, çalışmam boyunca beni yüreklendiren değerli hocam Prof. Dr. Mehmet Fatih KÖKSAL'a, çalışmama başladığım ilk günden itibaren bilgi ve deneyimlerini benimle paylaşan değerli hocam Prof. Dr. Zafer ÖNLER'e, bu süreçte ilgisini ve desteğini benden esirgemeyen çalışma arkadaşım Prof. Dr. Mücahit KAÇAR'a, yükümü hafifleten sevgili çalışma arkadaşlarım Arş. Gör. Irmak KAÇAR ve Arş. Gör. Mevlüt İLHAN'a ve hayatımın her anını paylaştığım, ilgisi ve sabrıyla daima bana güç veren, çalışmamı ithaf ettiğim annem Serpil YILMAZ'a yürekten teşekkürlerimi sunarım.

Sibel MURAD
Amasya, 30.08.2018

Giriş

Türkler, İslamiyet'i kabul ettikten sonra İslamiyet'i öğrenmek ve Kur'an-ı Kerim'i anlamak ihtiyacı duymuşlar, bu sebeple de Kur'an-ı Kerim'i tercüme ve tefsir etmeye yönelik eserler yazmışlardır. Bilinen ilk Kur'an-ı Kerim tercümesi 11. yüzyılda Karahanlılar döneminde, daha önce yapılmış olan Farsça çeviri esas alınarak satırarası tercüme metoduyla hazırlanmıştır. Taberî'nin tefsirinden Farsçaya yapılan tercümeyle aynı zamanda olduğu (Togan 1971: 135) söylenmekle beraber bu tercümenin tarihi ve yazarı hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Bilinen ilk Kur'an tercümesi Karahanlı Türkçesiyle yazılan Manchester (İngiltere) Rylands Kitaplığı, Arapça Yazmalar 25-38'de kayıtlıdır. Bu nüsha satırarası kelime-kelime olup Türkçe-Farsça tercümeden meydana gelir (Ata 2004: 13). Harezmi ve Eski Anadolu Türkçesi dönemlerinde de yapılan Kur'an-ı Kerim tercümeleleri bulunmaktadır.¹ Kur'an tercümeleleri dışında Kur'an'daki

¹ Kur'an-ı Kerim'in Türkçe Eski Tercümeleleri için bk. İnan 1961; Hamidullah 1965; Togan 1971; Topaloğlu 1976-1978; Sağol Yüksekaya 1996-1999; Sağol Yüksekaya 1997; Üşenmez 2010; Üşenmez 2013; Küçük 2014.

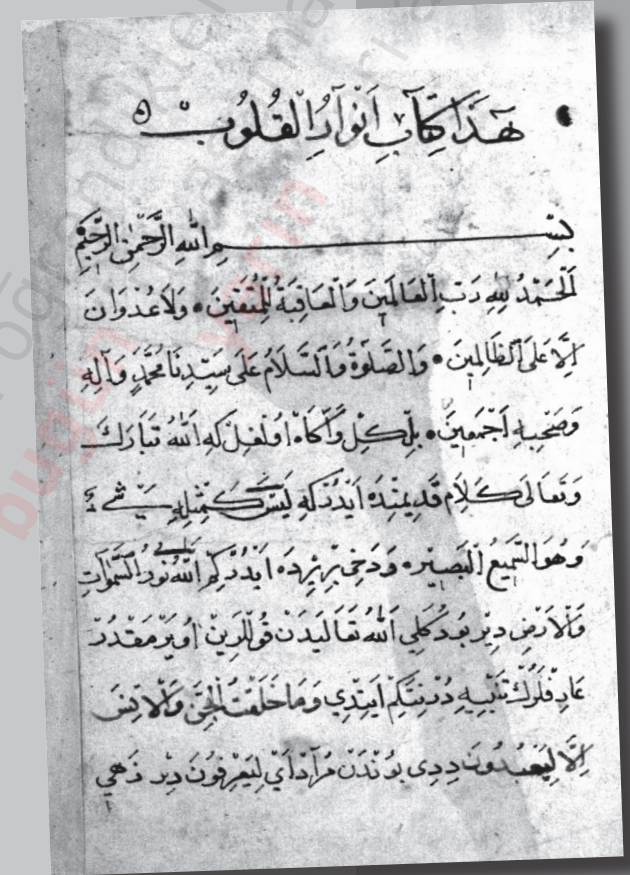
bazı sûrelerin de çevirileri yapılmıştır. Osmanlı Devleti'nin ilk dönemlerinde Kur'ân-ı Kerim'in Yâsîn, Mülk, Fâtiha ve İhlâs gibi sûreleri Türkçeye tercüme edilmiştir (Aydar 2002:209). Sadece sûrelerin tercüme ve tefsiri değil aynı zamanda Kur'ân-ı Kerim'in yazımı, dil ve üslûbu, kırâati, âyet ve sûrelerin birbiriyle ilgisi gibi konularda da eserler kaleme alınmıştır (Yazar, Kaçar 2012: 11-26).²

Yapılan ilk Kur'ân ve hadis tercümelerinin yanında temel dinî bilgilerin anlatıldığı bazı eserler de kaleme alınmıştır. Bu eserlerden bazıları iman, namaz, oruç, helal ve haram gibi temel dinî kavramlar hakkında bilgileri içeren ilmihallerdir. İslâmî ilimlerle ilgili yazılan kitapların daha çok âlimlere hitap edecek şekilde dinî konuları ayrıntılı bir biçimde ele almaları, halk için anlaşılması daha basit, öz dinî bilgilerin yer aldığı, dili ve anlatımı daha sade olan, ezberlenmesi ve anlaşılması daha kolay olan eserlerin yazılması ihtiyacını doğurmuştur. Bu sebeple Arapçadan Türkçeye tercümelerle ve eksik eserlerin tamamlanmasıyla Osmanlı döneminde ilk ilmihal örnekleri görülmeye başlanmıştır. Kutbüddin İznîkî'nin, Ebü'l-Leys es-Semerkindî tarafından kaleme alınan *Mukaddime* adlı namaz risâlesini Türkçeye çevirip inanç, ibadet ve ahlâka dair konuları eklediği *Kitâbü'l-Mukaddime*'si bu türün ilk örneklerinden sayılır. Abdurrahman Aksarâyî'nin, Abdülazîz Fârisî'ye ait *'Umdetü'l-İslâm'*ı tercüme ve ilavelerle yazdığı *İmâdü'l-İslâm* adlı eseri, Harezmi Türkçesiyle yazılan ve 15. yüzyılda Mehmed b. Bâlî tarafından Anadolu Türkçesi'ne aktarılan *Güzide*, 16. yüzyılda yazılan *Risâle-i Birgivî*, "ilmihal" adının ilk kez geçtiği 16. yüzyıldan sonra yazıldığı tahmin edilen *Mızraklı İlmihal* ve Kadızâde İstanbûlî'nin *Cevhere-i Behiyye-i Ahmedîyye fî şerhi'l-vasıyyeti'l-Muhammediyye*'si ilk ilmihaller arasında yer alır (Kelpetin 2002: 139).

² Türkçe literatür hakkında ayrıntılı bilgi için bk.: Yazar ve Kaçar; 2012.

ENVÂRU'L-KULÛB

Metin

[1b] (1) Hâzâ kitâbı Envâru'l-Kulûb. (2) Bismillâhi'r-raḥmani'r-raḥîm. (3) Elḥamdülillâhi rabbi'l-âlemin ve'l-âkıbetü li'l-muttaḫîn ve lâ-'udvâne (4) illâ 'ale'z-zâlimîn ve's-şalātu ve's-selâmu 'alâ seyyidinâ Muḥammedin ve âlihi ve (5) şaḥbihi ecma'in. Bilgil ve âgâh olğıl ki Allâhu tebâreke (6) ve te'âlâ kelâm-ı kadîminde eydür ki (7) لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ¹ Ve daḥı bir yerde eydür kim (8) اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ² dër. Bu dükeli Allâhu Te'âlâ'dan ḳulların uyarmâḳdur. (9) 'Âriflerüñ tenbîhidür.

Nitekim eyitdi: (10) وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ³ Bundan murâd ey 'ليعرفون'⁴ Zehî [2a] (1) pâdişâh kim kendünün ḳudretin ḳullarına bildürür. On sekiz (2) biñ 'âlemi yaratduğından, ins ü cinni yaratduğından, kendünün (3) maḳşûdı neydüĝin ma'lûm ḳılır kelâm-ı kadîm içinde. İllâ (4) âdem oĝları nefse uyduğından ve Allâh'dan

¹ Şûrâ /11: O'nun benzeri hiçbir şey yoktur. O işitendir, görendir.

² Nûr /35: Allah, göklerin ve yerin nurudur.

³ Zâriyât/56: Ben cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsinler diye yarattım.

⁴ Onların bilmesi için.

ĝâfil olduğıdur. (5) Ve bu âyetlerün maḳşûdı nedür, sırrı nedür bilmek ardınca (6) olmazlar. Nâzenin 'ömri yok yere çürüdürler. Dünyâdan ĝâfil (7) çıkarlar. Nefs-ile şeytân dileginden geçüp Allâh-ıla resül (8) dileğinde olup ma'rifet ḥâşıl étmezler kim hem dünyâda ve hem (9) âhirette Allâh'dan ayrı olmayalar. Nefse uyarlar, kendüleri (10) zâlim ederler. Allâhu Te'âlâ ḳulları ḥaḳḳında taḳşîrlık étmedi. (11) Ḥaḳḳ yolu, bâtıl yolu bildürdi: (12) ما عرفناك حق معرفتك⁵ Allâh Allâh daḥı niçeler dëyüpdür ve niçeler daḥı dëyiserlerdür. Ve daḥı (13) anuñ pâdişâhlığında anuñ mişâli yokdur: [2b] (1) لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ⁶ (1) Ve daḥı anuñ mülklerinde ortaĝı (2) yokdur. Ve daḥı cümle 'âlem anuñ ḳudreti eli altında esîrdür. Ve (3) daḥı anuñ kimseden ihtiyacı yokdur. Sultândur vezîri yok, (4) pâdişâhdur nazîri yok. Ne dilerse işler fâ'il-i muḥtârdur. Ve (5) daḥı bu cümle 'âlemler daḥı bu cümle 'âlemün içindeki maḥlûḳâtları (6) yaratmadım kendü pâdişâh-ıdı noḳsânsuz. Ve daḥı bu cümle 'âlemler (7) içindeki maḥlûḳâtlar yaradulduğundan aña aşşı yok. Ve daḥı bu cümle (8) yaradılmasa aña ziyân yok. Aşşıdan, ziyândan münezzeḥ pâdişâhdur, pâkdür. (9) Ve daḥı ḳullarına müşfiḳ ve mihrübân pâdişâhdur. Kendüye (10) dënen ḳullarına işâret êtdi, eyitdi kim: (11) هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ⁷ Ve daḥı bir yerde (12) eydür kim: (13) وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ⁸ Ve daḥı (13) bir yerde eydür kim: (14) كُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطٌ⁹ Ve daḥı eydür kim: [3a] (1) عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى¹⁰ Ḳul ne ederse kendü nefesine eder. Nitekim kelâm-ı kadîm içinde (2) eydür: (11) مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ¹¹ Daḥı bir yerde eydür kim:

⁵ Seni hakkıyla bilemedik.

⁶ Şûrâ /11: O'nun benzeri hiçbir şey yoktur. O işitendir, görendir.

⁷ Hadîd/3:O, ilk ve sondur. Zâhir ve Bâtın'dır. O, her şeyi hakkıyla bilendir.

⁸ Kaf/16: biz, ona şah damarından daha yakınız.

⁹ Fussilet/54: O, her şeyi kuşatandır.

¹⁰ Tâhâ/5: (Allah) Arşa kurulmuştur.

¹¹ Casiye/15:Kim salih bir amel işlerse, kendi lehine işlemiş olur.

(3) ¹² هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ¹² Ve dahı zālimler[e] qahir, mazlûmlar[a] luṭf (4) ‘adl êdici pâzişâhdur. Ve dahı kendü emrine muṭî‘ olan kıllarına (5) rahmet êdüp dahı uçmak rûzî kıllup dahı dîzârin göstereci (6) pâzişâhdur. Ve dahı kendüye ‘âşî olanların dünyâda (7) ‘aybın yüzine urmayup rızkın kesmeyüp âhiretde şamu (8) içinde dürlü dürlü ‘azâb êdici pâdişâhdur. Ve dahı îmân (9) ehli kıllarının günâhkârları, şuçların bilüp şıdık-ıla günâhlarına (10) tevbe êder olursa tevbelerin kabûl êdüp rahmet êdici (11) pâzişâhdur. Ve dahı göklerden kitâb indürüp kılları (12) içinde peygâberler yaradup ol kitâblar-ıla kılların yine kendüye (13) da ‘vet êdürici pâzişâhdur. Ve dahı kendü luṭf-ı keremiyle (14) kıllarına haḳ yolu, bâṭıl yolu bildürücü pâzişâhdur. Âmennâ (15) ve şaddaknâ. Ve dahı yüz biñ hezârân, yüz biñ şalavât ve selâm [3b] (1) ve taḫıyyât olsun ol iki cihân fahri ve ol günâhkâr (2) ümmetinün şefâ‘ atcisi ve ol iki cihânın rahmeti nitekim Allâhu (3) Te‘âlâ Kıur‘ân içinde yâz kıldı anuñ haḳkında: ¹³ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ¹³ (4) Ve ol yaradılmış maḫlûkâtın devleti ve ol (5) İslâm dîninün güneşi ve ol pâzişâhlar pâzişâhının ḫabîbi (6) ve ol günâh rencinün ṭabîbi ve ol seyyid-i ins ü melek haḳkında (7) dânen ¹⁴ لَوْلَاكَ لَمَا خَلَقْتَ الْاَفْلَاكَ¹⁴ Ve ol mazhar-ı haḳ ve ol rahmanü’r- (8) raḫîm Taḫrı’nuñ rahmeti muṭlaḳ ve ol yedi kat gögün, (9) sekiz uçmağın, yedi şamunun ve dahı ‘arşın ve kürsînin (10) ve dahı bunların içinde yaradılmış maḫlûkâtın aşlı ve ol (11) zât-ı kadîmün faşlı ve ol şâh-ı vefâ ve ol şâhib-i şadr-ı şafâ (12) ve ol Muḫammed Muştafâ ‘aleyhi’s-selâm ve ol seyyidü’l-enbiyâ ḫatmü’l- (13) mürselînin pâk rûḫına çok çok taḫıyyât ve şalavât (14) olsun. Ve dahı Allâh’a ḫamd, Muştafâ’ya çok çok şalavât (15) ve dahı Resûl’ün şahâbelerine yüz biñ selâm ve taḫıyyât ve şalavât [4a] (1) vermekden sonra işbu kitâbın şerḫine başlatalum inşâ’ allâhu te‘âlâ.

¹² Rahmân/60: İyiliğin karşılığı, iyilikten başka bir şey olabilir mi?

¹³ Enbiyâ/107: (Ey Muhammed!) Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik.

¹⁴ “Sen olmasaydın felekleri yaratmazdım.” Hadîs-i Kudsî

Kaynaklar

- Açık, Turan-Mücahit Kaçar (2013). *Nûr-nâme*. İstanbul: Büyüyenay Yayınları.
- Akçay, Ali İhsan (2011). *Türk Edebiyatında Manzum Akaidnameler: İnceleme Metin*. Basılmamış Doktora Tezi. Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ardoğan, Recep (2011). Mutezile’nin Halku’l-Kur’an Fikrinin Eş’ariyye-Maturidiyye Kelâmına Nüfuzu. *Usûl*. S. 15. s. 125-159.
- Ata, Aysu (2004). *Türkçe İlk Kuran Tercümesi (Rylands Nüshası)-Karahanlı Türkçesi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Atalay, Besim (1946). *Bergamalı Kadri, Müyessiretü’l-Ulûm (Tıpkı Basım-Çevri-yazılı Metin ve Dizin)*. İstanbul: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aydar, Hidayet (2002). Kur’an. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. C. 26. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. s. 209.
- Bilkan, Ali Fuat (2016). *Fakihler ve Sofuların Kavgası: 17. Yüzyılda Kadızâdeliler ve Sîvâsiler*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Canpolat, Mustafa (1982). *Mecmû’atü’n-Nezâ’ir*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Dilçin, Cem (1983). *Yeni Tarama Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

- Dindar, Bilal (1992). Bedreddin Simâvî. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. C. 5. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. s. 331-334.
- Duman, M. Zeki-Mustafa Altundağ (1998). Hurûf-ı Mukattaa. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. C.18. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. s. 401-408.
- Ekşioğlu, Serap (2012). *Kadı Hüseyin İspartavî Manzûme-i Akâid (Tenkitli Metin-Dil İncelemesi-Gramatikal Dizin)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Rize: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gülsevin, Gürer (1987). *Eski Anadolu (Türkiye) Türkçesinde İsim Hâl Eklelerinin Fonksiyonları ve Kullanılışları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gülsevin, Gürer (2007). *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Gülsevin, Gürer-Erdoğan Boz (2004). *Eski Anadolu Türkçesi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Hamidullah, Muhammed (1965). Kur'an-ı Kerîmin Türkçe Yazma Tercümeleri. *Türkiyat Mecmuası*. C. 14. s. 66-80.
- İlhan, Mevlüt (2016). *Kasîde-i Emâlî'nin Türkçe Tercümeleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Rize: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İnan, Abdülkadir (1961). *Kur'ân-ı Kerîm'in Türkçe Tercemeleri Üzerinde Bir İnceleme*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı.
- Kaçar, Mücahit (2018). Kadızâdelilerin Din ve Ahlâk Anlayışını Yansıtan Bir Eser: Seyyidî'nin Şifâ-i Kulûb'u. *Asobid*. C. 2, S. 3. s. 77-96.
- Karaatlı, Recep (1996). *Yahya bin El-Hacc Mustafa El-Burusevî, Envâru'l-Kulûb (Metin- Gramatikal İndeks)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karaca, Songül (2012). *Kadızâde Mehmet Efendi, Manzûme-i Akaid (Tenkitli Metin- Sözlük- Dizin)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Rize: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Kelpetin Arpağuş, Hatice (2000). İlmihal. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. C. 22. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. s. 139-141.
- Kılavuz, A. Saim (1989). Akaid. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. C. 2. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. s. 212-216.
- Kırkkılıç, Ahmet- Yusuf Sancak (2017). *Ahterî-yi Kebîr*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Kiremitçi, Ferdi (2012). Klasik Türk Edebiyatında Öğretici Mensur Eserleri Nazma Aktarma Çalışmaları ve Sâdıki'nin Manzum Akaid-nâme Örneği. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. C. 7, S. 1. s. 1501-1539.
- Komasyon (2009a). *Tarama Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Komasyon (2009b). *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Korkmaz, Zeynep (1974). Eski Türkçedeki Oğuzca Belirtiler. *Türkoloji Dergisi*. C. 6, S. 1. s. 15-30.
- Korkmaz, Zeynep (2009). Anadolu'da Oğuz Türkçesi Temelinde İlk Yazı Dilinin Kuruluşu. *TDAY Belleten*. C. 2. s. 61-69.
- Köksal, Mehmet Fatih (2017). *Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Küçük, Murat (2014). *Eski Anadolu Türkçesi Dönemine Ait Satır Arası İlk Kuran Tercümesi (Giriş-Metin-İnceleme-Dizin)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Murad, Sibel (2017). Kuran Tercümelerinde Kadın İçin Kullanılan Sözcükler Üzerine Bir Değerlendirme. *Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatında "Kadın" Sempozyumu*. Amasya. s. 703-736.
- Murad, Sibel (2017). Yüzyılda Yazılmış Mensur Bir Akâid-Nâme Örneği: Yegen Mahmûd'un Envâru'l-Kulûb'ü. *Journal of Turkish Language and Literature*. C. 3, S. 2. s. 197-219.
- Özcan, Gülsüm (2013). Seyyidî'nin Fıkh-ı Ekber Tercümesi Olan Manzûme-i Akâid Adlı Eseri ve Muhtevası. *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*. C. 11, S. 2. s. 513-531.

- Redhouse, James W. (1992). *A Turkish and English Lexicon; Shewing in English the Significations of the Turkish Terms*. İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Sağol Yüksekaya, Gülden (1997). “Kur’an’ın Türkçe Tercüme ve Tefsirleri Üzerinde Yapılan Çalışmalar”. *Türklük Araştırmaları Dergisi (Mehmet Akalın Armağanı)*. S. 8. s. 379-396.
- Sağol Yüksekaya, Gülden [1996-1999]; (1996). *An Inter-linear Translation of the Qur’an Into Khwarazm Turkish = Harezmi Türkçesi Satır Arası Kur’an Tercümesi*: Facsimile Section One: 1b-300b. III Sources of Oriental Languages and Literatures 36, Turkish Sources XXXIII, Harvard University The Department of Near Eastern Languages and Civilizations. (1999). Sections Two: 301a-587b. III, Sources of Oriental Languages and Literatures 46, Turkish Sources XXXIX. Harvard University.
- Seyyid Mustafa Râsim Efendi (2013) *Tasavvuf Sözlüğü (İstılâhât-ı İnsân-ı Kâmil)*. Hazırlayan: İhsan Kara. İstanbul: İnsan Yayınları.
- Steingass, Francis Josep (1984). *A Learners English-Arabic Dictionary*. Beyrut: Librairie Du Liban.
- Steingass, Francis Josep (1998). *Persian-English Dictionary. Including The Arabic Words And Phrases To Be Met With In Persian Literature, Librairie du Liban*. İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Şahin, Hatice (2003). *Eski Anadolu Türkçesi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Terzi, Mehmet (1988). *Eski Anadolu Türkçesinde Fiil Çekimi Ekleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Timurtaş, Faruk Kadri (2005). *Eski Türkiye Türkçesi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Togan, Zeki Velidi (1971). *Kur’an ve Türkler*. İstanbul: Kayı Yayınları.
- Topaloğlu, Ahmet (1976-1978). *Muhammed Bin Hamza- XV. Yüzyıl Başlarında Yapılmış Satır Arası Bir Kur’an Tercümesi, I-II*. İstanbul: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Türk, Vahit-Şaban Doğan-Yasin Şerifoğlu (2016). *Eski Anadolu Türkçesi Dersleri*. İstanbul: Kesit Yayınları.

- Üşenmez, Emek (2010). *Eski Kur’an Tercümelelerinden Özbekistan Nüshası Üzerinde Dil İncelemesi (Giriş, İnceleme, Metin, sözlük, Ekler Dizini)*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Üşenmez, Emek (2014). XVI. Yüzyıl Doğu Türkçesi İle Yazılmış Bir Kur’an Tefsiri: Tercüme-i Tefsir-i Yakub-i Çerhî (H. 993/M. 1585). *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*. C. 3, S. 1. s. 167-190.
- Yazar, Sadık-Mücahit Kaçar (2012). *Şerîfî Dîvânı Manzum Bir Kur’an Tefsiri*. İstanbul: Okur Akademi Yayınları.
- Yegen Mahmûd. *Envârûl-Kulûb*. Milli Kütüphane: 06 Hk 4820/1. s. 1b-188a.
- Yılmaz, Ali Tarık Ziyat (1997). *Osmanlı Müelliflerinde Adı Geçen Akaid ve Kelama Dair Eserlerin Tanıtım ve Tasnifi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- http://www.kuranikerim.com/m_elmalili_index.htm.
- <https://www.lexiqamus.com/tr>
- <http://lugatim.com/>
- <http://www.tdk.gov.tr/>
- <https://translate.google.com/>

Dizin-Sözlük

A	145b/4, 147b/8, 151b/11, 159a/2, 160a/12, 163b/9, 165a/4, 167a/2, 167a/9, 173b/6,
a: (ol) O, kişi zamiri.	177a/8, 178a/5, 181b/4, 182b/6, 184a/14, 185b/3, 19a/12, 19a/13, 19a/4, 19b/10,
-358-	25a/13, 26b/15, 26b/9, 27a/6, 39a/15, 41b/7, 42b/2, 44a/10, 45a/1, 4a/12, 4a/8, 4a/9, 50b/12, 57a/13, 5b/1, 60b/11, 72a/5, 74b/12, 75b/5, 78b/9, 80a/15, 80b/1, 82b/5, 83b/13, 83b/7, 84b/1, 89b/6, 91a/2, 91a/5, 91b/1, 9a/14, 40a/3, 40a/10, 180a/14
a.+ nda 159a/3, 165a/1, 165a/7, 173b/15, 58a/8, 59b/15, 60a/1, 62a/15, 68b/7, 70b/6	a.+ nuçün 187a/15
a.+ ndan 104a/7, 10a/11, 10b/8, 110a/1, 114a/9, 136a/6, 138a/2, 139a/1, 158b/15, 158b/2, 159a/4, 159a/9, 164b/14, 165a/15, 171a/13, 171b/3, 177b/8, 177b/9, 179a/1, 18a/5, 18b/7, 19a/3, 23b/6, 26a/15, 28a/13, 32b/12, 39a/10, 41b/11, 42a/8, 42a/9, 43b/14, 48a/8, 51a/3, 51b/10, 51b/6, 54a/15, 58a/7, 59a/5, 59a/7, 63b/11, 64a/15, 68b/7, 76a/8, 78a/2, 80a/15, 85b/1, 8b/10, 91a/3, 91a/5, 91b/3, 92b/5, 93a/7, 97a/7	a.+ nuç 112a/3, 11a/7, 129b/10, 146b/12, 146b/3, 147a/14, 151b/9, 152a/1, 154a/11, 156a/15, 156b/7, 157b/10, 157b/9, 158b/11, 159b/11, 15a/5, 15a/6, 15b/12, 160b/13,
a.+ nı 125b/12, 133a/6, 136a/5, 136b/4, 137b/1, 139b/14, 141b/9, 143a/3, 144b/9,	163a/7, 165a/11, 16a/1, 16b/1, 177a/10, 177b/2, 177b/7, 17a/10, 17a/11, 17a/12,

17a/9, 182b/4, 186a/7, 18b/8, 25a/6, 27a/7, 27a/8, 28a/2, 29b/11, 2a/13, 2b/1, 2b/2, 2b/3, 30a/12, 30a/3, 30a/8, 33b/13, 34a/1, 34a/4, 35a/6, 37a/1, 38a/1, 38b/1, 3b/3, 42a/1, 42b/4, 48b/14, 49a/10, 49a/12, 4b/11, 51b/1, 51b/7, 55b/15, 63a/10, 63b/6, 64a/11, 64a/12, 64a/14, 64a/15, 64a/5, 64a/7, 64a/8, 68a/8, 70b/10, 79b/8, 7a/10, 7a/9, 82b/13, 83a/2, 8b/10, 8b/3, 90b/13, 9b/4, 9b/6	78b/7, 79a/2, 79b/5, 7a/1, 80a/4, 82b/13, 83a/2, 84b/2, 84b/3, 86b/10, 86b/7, 88b/11, 88b/8, 89a/15, 8b/11, 90a/3, 90b/14, 90b/5, 90b/9, 91b/15, 9a/1, 9a/14, 9b/10, 9b/7, 40a/14
a.+ nuçün 11a/2, 146b/4, 149a/6, 16b/13, 42a/12, 50a/8, 51a/11, 53a/7	abdâl: <Ar. Gezgin, derviş. -4 a.+ lar 71b/7, 71b/8, 72b/3, 75a/14
a.+ nuçıla 158a/15, 181a/15, 49a/4	'abeğ: <Ar. Boş, anlamsız, akla, sağduyuya ve gerçeğe aykırı olan (şey). -1- ' 5b/2
a.+ nuçün 125b/1, 126b/6, 129b/14, 131b/11, 132b/12, 137b/8, 138a/13, 149a/7, 152b/9,	'aceb: <Ar. Şaşmak, hayret etmek anlamına gelen soru zarfı. -1- ' 27b/3
155a/3, 155b/1, 158b/8, 162a/14, 163a/4, 167a/14, 167b/8, 168b/6, 171a/14, 172a/1,	'aceble -: Şaşırarak, hayrete düşmek. -2- ' - düm 124b/4 ' - meyeler 68b/1
174b/6, 187b/8, 20b/11, 23b/1, 30a/6, 30b/5, 30b/8, 31a/10, 31a/12, 31a/2, 31a/5, 31a/7, 31b/5, 38a/10, 51a/1, 51a/9, 55a/1, 58a/6, 61a/1, 72b/12, 73b/1, 77a/3, 80b/14, 81a/14, 88a/5, 90a/8, 91b/13, 91b/7, 92a/5, 96b/13	acı: Acı, üzüntü. -3- a. 74b/14, 75a/13 a.+ sın 69a/9
a.+ nuçündür 35b/13	ad: İsim. -34- a. 148b/15, 32a/11, 32a/12, 46a/10, 9a/6 a.+ ı 133b/2, 146a/9, 161b/7, 161b/8, 161b/9, 165a/13, 165a/14, 166b/11, 166b/12, 166b/13, 41a/11, 42a/14, 4a/2, 50b/12, 59a/5, 68b/2 a.+ ını 42b/4 a.+ ıyla 11b/4, 145a/8, 73b/11 a.+ ları 73b/11 a.+ larla 148b/14
a.+ ña 129b/13, 133a/11, 137b/5, 13b/11, 146a/3, 149b/1, 151b/15, 155b/13, 157b/12,	
158a/14, 158a/15, 159a/1, 15b/13, 160a/14, 160a/15, 160b/2, 164b/10, 169a/7, 174a/2,	
177b/1, 179b/12, 17a/1, 17a/2, 17b/15, 182b/10, 182b/14, 22b/8, 2b/7, 2b/8, 37b/5, 38b/12, 41b/6, 44a/3, 49a/13, 49a/14, 49b/9, 4a/3, 4b/1, 50b/9, 55a/8, 56b/3, 58a/7, 5a/2, 62b/10, 73b/14, 74b/6, 77a/11, 77a/8, 78b/12,	

a.+ ların 6a/13	açlık: Açlık, tokluk karşıtı.
a.+ larına 161b/6	-7-
a.+ uş 46a/11	a. 31b/12, 32a/4, 32b/2, 97a/2
a.+ uşa 4b/4	a.+ dan 171b/12
adl: <Ar. Adalet, doğruluk.	afv: <Ar. Af, bağışlama.
-1-	-1-
‘. 3a/4	‘. 159b/8
adla-: Atlamak, sayma, okuma gibi iş- lerde kasten veya unutarak bazı kı- sımları söylememek yahut yazmamak.	ağaç: Ağaç.
-7-	-13-
a.- maya 95a/4	a. 58b/13
a.- r 119a/11	a.+ da 59a/1
a.- ya 95b/15	a.+ dan 59a/15
a.- yu 109a/6, 112a/6, 95a/4, 95b/14	a.+ ı 46b/4, 46b/15
	a.+ m 29b/5, 46b/2
	a.+ larda 7b/14
	a.+ ları 31a/14
aç-: Açmak.	a.+ uş 59a/14, 59a/5, 59a/9, 6a/14
-4-	ağduk: Karışık, bozuk, kusurlu, fena,
a.- a 130a/1	ters, aksak.
a.- dı 32b/11	-1-
a.- duğın 75b/5	a. 32a/5
a.- sa 129b/15	ağır -: Ağırılmak.
aç: AçTok karşıtı.	-1-
-1-	a.- duğı 80b/12
a. 149a/1	ağır: Ağır.
açı: Bk. acı.	-2-
-1-	a. 144b/8, 183b/4
a.+ dur 81a/15	ağız: Ağız.
açık -: Acıkmak.	-5-
-1-	a.+ da 81b/10
a.- ura 183b/1	a.+ ı 29b/14, 30a/1
açıl -: Açılmak.	a.+ ından 123b/9
-3-	a.+ um 81b/10
a.- dı 46b/13	ağla -: Ağlamak.
a.- mağa 31b/6	-8-
a.- ur 5a/8	a.- dı 56a/11, 56a/12

Ek-Dizin

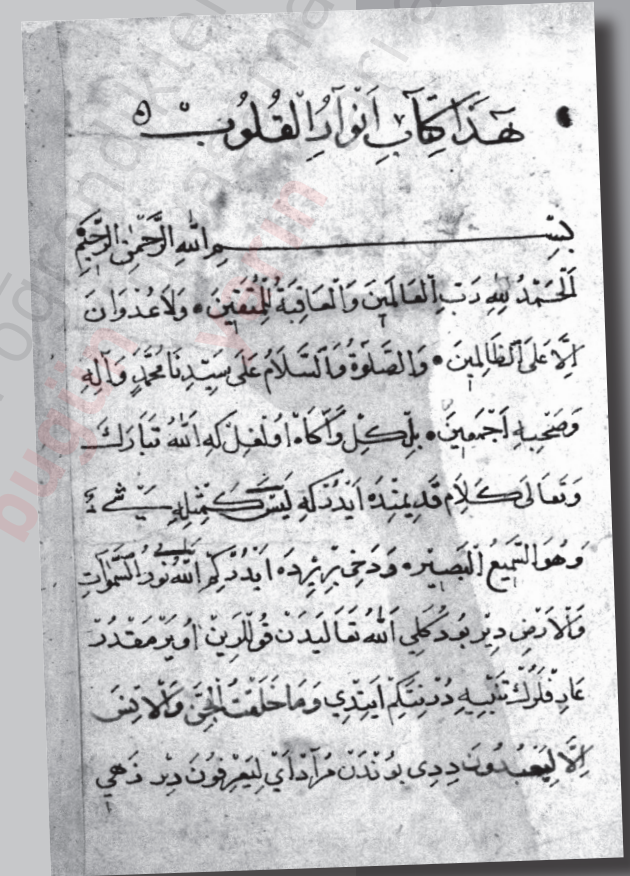
- - 88 -	gözet- 19a/12
al- 147a/3, 147a/7, 159b/4	hoşedivér- 4b/6
aruçlat- 40a/5	işit- 66a/3
baç- 52b/14, 53b/12	işle- 158b/2, 182a/13, 183a/3
bil- 10a/9, 39b/11, 40a/7	karışdur- 64b/8
dön- 144b/8	kıl- 4b/1, 16a/4, 56b/3, 159b/7, 159b/8,
dut- 160b/14	160a/7, 160b/4, 160b/9
dutagör- 45a/8	kov- 56a/4
çal- 63b/10, 63b/13, 64a/1	kov- 121a/6
çık- 58b/7, 47a/13	kırtar- 82a/8
çiftlen- 50b/4	ol- 77a/11, 40a/5
eriş- 47b/4	oruç dut- 16a/6
esirge- 160a/8	semit- 40a/5
ët- 4b/4, 13b/5, 38a/9, 147a/5, 158b/3,	sevindür- 160b/5
159b/3, 159b/4, 159b/5, 159b/8, 40a/15	silkin- 65b/11
eyit- 1b/9, 10b/12, 10b/14, 11a/5,	var- 56b/3
11a/13, 11b/7, 17a/4, 45b/5, 52a/10,	vér- 43b/2, 142a/14, 147a/3
46b/7, 83b/15, 149a/9, 180b/6	yè- 47a/3, 140b/4, 140b/7
eyle- 46a/5, 56b/3, 82a/9, 159b/3,	yüri- 43a/12
160a/7, 39b/8	
gel- 53b/15	+a - 546 -
gıvır- 158b/2	‘akl+a 8b/12, 38b/5, 42b/13, 43b/8,
göm- 63a/3	43b/9, 43b/11, 45a/4, 45a/5, 45a/7,
gör- 57a/2, 57a/3, 77a/10	46b/7

45b/4, 46a/4, 47b/3, 144b/11, 150b/14,
173a/13
alçağ+a 31a/3
allâh+a 3b/14, 5b/12, 10a/3, 15a/5,
16a/3, 19b/4, 19b/13, 20b/4, 20b/12,
23b/13, 25b/1, 26b/6, 28a/3, 30a/13,
32a/3, 36a/5, 38b/2, 39a/5, 39a/8,
49b/3, 55a/2, 72b/15, 74b/9, 75a/8,
75a/9, 82b/5, 82b/6, 83a/13, 83b/1,
84a/12, 86a/3, 87a/1, 87b/12, 89a/2,
89a/7, 89b/8, 90a/15, 90b/2, 90b/6,
92a/13, 92a/14, 92b/12, 124b/12,
126a/8, 132a/1, 132a/6, 132a/12,
138b/10, 146a/1, 147a/9, 148a/2,
148a/4, 148a/6, 148a/9, 149a/1,
149a/3, 149b/10, 152a/12, 162b/12,
164a/14, 165a/4, 165b/7, 165b/9,
169b/10, 170a/15, 171a/7, 172a/2,
175b/7, 178b/7
anlar+a 8b/14, 11a/4, 18a/15, 69b/5,
83b/12, 83b/15, 84b/14, 86b/5, 131a/13,
137b/8, 138a/5, 154a/4, 158a/11,
162a/7
'arş+a 21a/2, 21a/14, 21b/3, 21b/8,
21b/10, 21b/13, 21b/14, 22a/9, 22b/7,
22b/8, 23b/5, 23b/10, 24a/1, 24a/3,
70a/9
artuğ+a 170b/1
'avrat+a 129a/2, 188a/14
ay+a 7b/8
ayruğ+a 127b/8, 146b/6
'azâb+a 44a/5
bakır+a 129b/10
bal+a 80b/3
baş+a 72a/4, 74b/14, 126b/6, 143a/11,
158a/2, 162b/1, 167a/10
bay+a 84b/13, 85a/8, 85b/7
bunlar+a 6b/3, 11a/12, 32a/13, 34a/11,
61b/13, 62a/2, 69a/15, 69b/1, 72b/8,

73a/10, 74b/12, 75a/11, 131a/8,
131a/10, 154a/6, 159b/7, 167b/1
burâğ+a 51b/2
câh+a 19a/7
cân+a 7a/5, 73a/15, 74b/13, 143a/11,
150b/14, 162b/1, 165b/7, 165b/8,
165b/11,
167a/9
damağ+a 157b/11
daş+a 91b/12
dâvud+a 12b/7
düşmân+a 130a/12, 130a/13
'âlem-i ervâh+a 63b/2
emr-i ma'rûf+a 27b/6
hâk+a 18a/5, 27b/14, 55b/8, 72b/1,
72b/2, 157a/15, 159a/12
hârâm+a 171b/13, 171b/14
hîsâb+a 144a/9, 178b/8, 186b/4,
187a/12, 188a/12
günâh+a 42a/8
halk+a 50b/6, 130b/4, 175a/8, 183a/11,
186a/14, 186b/11
hârâb+a 40a/7
hayr+a 166b/14, 166b/15, 173a/1,
173a/3
hâlîk+a 149b/14
hıyâr+a 35b/6
hîtâb+a 23a/12
hoşluğ+a 7b/4
ilhâm+a 50a/8
imâm+a 128a/10, 128a/11, 128a/12,
128a/15, 128b/2, 128b/4, 129a/3,
129a/12, 129a/14,
133b/10, 133b/12, 134a/1, 134a/2,
134a/7, 134a/8, 134b/10, 134b/12
îmân+a 15b/4
insân+a 139a/7, 139a/8, 139a/14
islâm+a 162a/5, 162a/10, 168b/8
kâb+a 92a/2, 126b/15
kâhr+a 66a/7, 66a/11, 76b/15

ENVÂRU'L- KULÛB

Tıpkıbasım
Örnekleri

KÜLTÜR BAKANLIĞI	
Ankara İl Halk Kütüphanesi	
Kayıt No.	Tasnif No.
4820/1	297-85

هَذَا كِتَابٌ أَنْوَارِ الْقُلُوبِ ۵

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ • وَلَا عُدْوَانَ
 إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ • وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ
 وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ • بِكُلِّ وَكَاةٍ أَوْفَعِلَ لَهُ اللَّهُ تَبَارَكَ
 وَتَعَالَى كَلَامٌ قَدِيمٌ أَيْدِيكَ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ
 وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ • وَدَخَى بَرِيذَهُ أَيْدِيكَمُ اللَّهُ نُورَ السَّمَاوَاتِ
 وَالْأَرْضِ دِيرٌ بَعْدَ كُلِّ اللَّهِ تَعَالَى قَوْلَيْنِ أَوْ مَقَدَّرَ
 عَادَ فَلَكَ تَبِيئُهُ دُنَيْتِكُمْ أَيْدِي وَمَا خَلَقْتُ الْخَنَاقَةَ وَلَا الْفَسْنَ
 إِلَّا لِيَعْبُدُونِي بِوَدْدٍ مُرَادًا يَلْعَنُونَ دِيرَ ذَهَبِي

بِإِذْنِ اللَّهِ كَرَّمَكَ وَكَرَّمَكَ قَوْلُ الرَّبِّ بِلَدِّ رَاوَن سَكْرَ
 بِيكَ عَالِي بَرِّدٍ وَغِنْدَنِ انْفُجِنِ بَرِّدٍ وَغِنْدَنِ كَدُّونِكَ
 مَقْصُودِي نَيْدُوكِنِ مَعْلُومٌ قَلُوبُ كَلَامٍ قَدِيمٍ اِحْتِنَاءِ إِلَّا
 آدَمَ لَوْغَلَا فِي نَفْسِهِ أَوْ يَدُ وَغِنْدَنِ وَاللَّحْدَنِ غَاوِلِ أَوْلَدُ وَغِنْدَنِ
 وَبُؤَيْتُوكِ مَقْصُودِي نَدُّ بَرِّدِي نَدُّ بَرِّدِكَ أَرْدُ بَرِّدِي
 أَوْلَازِلُ نَارِ نُونِ عُمَرَى بُوْقِي بَرِّدٍ وَدَرِّدُ نِيَادِنِ غَاوِلِ
 جَعْرُكَ نَفْسِيهِ شَيْطَانِ دِيلِ كَنْدَنِ كَجُوبِ اللَّجْلِ رَسُوكِ
 دِيلِ كَنْدَنِ أَوْلُوبِ مَعْرِفَتِ حَاصِلِ انْتِزَلِكُمْ هَمُّ دُنْيَا دَهْمُ
 آخِرَتِهِ اللَّحْدَنِ آيِرُ وَأَوْلِيكَ نَفْسِهِ أَوْ يَادُ لَرِّ كَنْدُولِي
 ظَلَمَ أَيْدِيكَمُ اللَّهُ تَعَالَى قَوْلِي حَقِّدَنِ نَقْصِ بَرِّدِي ائْتَدِي
 حَقِّ يُوْقِي بَاطِلِ يُوْقِي بِلَدِّ رِي مَا عَرَفْنَاكَ حَقِّ مَعْرِفَتِكَ
 آه آه دَخِي نِيحَلُوكِ دِيلِدُوكِ وَنِيحَلُوكِ دَخِي دِيرِ لَرِّ دُرُودَاخِي
 أَنْكَ بِإِذْنِ اللَّهِ أَنْكَ مِثَالِي يُوْقَدُ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ

ENVÂRU'L-KULÛB

Şeyh Bedreddîn-i Rûmî'nin müridi olan Yégen Mahmûd adlı bir yazar tarafından kaleme alınan *Envâru'l-Kulûb*, 15. yüzyılda, Eski Anadolu Türkçesiyle yazılmış mensur bir akâid-nâme örneğidir. Kendisini "İlm yokdur ma'rifetsüz bir fakîr/Kamu kullardan za'îf hor u hakîr" olarak tanıtan Yégen Mahmûd, *Envâru'l-Kulûb*'da açık ve anlaşılır dili sayesinde dinî bilgileri akılda kalıcı bir şekilde sunmaktadır. Eserin içeriğindeki bilgiler yer yer dinî bilgi seviyesi çok yüksek olmayan halka hitap ederken yer yer de münevver kişilere hitap etmektedir. Eserde tevhd, Kur'an-ı Kerim, huruf-ı mukatta'at, Hz. Muhammed, iman, namaz, zikir, akıl, nefis, vesile, mürid ve kerâmet bâblarında dinî meseleler, akıcı bir üslupla ve tasavvufî yorumlarla açıklanmıştır.

Bu çalışmada *Envâru'l-Kulûb*'un metni, dil ve muhteva bakımından incelemesi ve dizinleri sunulmuştur.

DÛN BUGÜN YARIN YAYINLARI

Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN 978-605-4635-52-8

9 786054 635528